

Голові спеціалізованої вченої ради  
ДФ 20.051.241

Карпатського національного  
університету імені Василя Стефаника  
доктору психологічних наук,  
доценту, професору кафедри  
загальної психології  
Міщисі Ларисі Петрівні

### ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата психологічних наук, доцента кафедри  
практичної психології ментального здоров'я Національного університету  
«Львівська політехніка» Галяна Андрія Ігоровича  
на дисертацію Овчар Анни Ігорівни «Саморегуляторна здатність майбутнього  
лікаря як чинник його професійного становлення», подану на здобуття  
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія  
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

**Актуальність** дисертаційного дослідження зумовлена складністю професійного становлення майбутнього лікаря, яке відбувається в умовах високої інтелектуальної, емоційної та організаційної напруженості. Професійна підготовка лікаря передбачає не лише засвоєння фахових знань і практичних умінь, а й формування здатності самостійно визначати цілі, планувати діяльність, контролювати її перебіг і результати, ухвалювати відповідальні рішення та коригувати власні дії.

У психологічній науці саморегуляція тривалий час розглядалась переважно через окремі її функціональні прояви – цілепокладання, планування, самоконтроль, організацію діяльності, мотивацію тощо. Водночас актуальним залишається її вивчення як інтегративної особистісної здатності, що формується та трансформується у процесі особистісного і професійного розвитку.

Особливого значення ця проблема набуває у професійній підготовці

майбутнього лікаря, діяльність якого пов'язана з невизначеністю, дефіцитом часу, високою відповідальністю та значним емоційним навантаженням. Тому професійна компетентність майбутнього лікаря має охоплювати здатність до усвідомленого регулювання власної діяльності, поведінки та професійного розвитку.

У цьому контексті тема дисертаційного дослідження «Саморегуляторна здатність майбутнього лікаря як чинник його професійного становлення» є своєчасною, науково обґрунтованою та практично значущою. Її актуальність визначається необхідністю поглиблення психологічних уявлень про механізми професійного становлення майбутнього лікаря, визначення ролі саморегуляторної здатності у забезпеченні професійно значущих самозмін та розроблення засобів її цілеспрямованого розвитку.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.** Дисертаційне дослідження виконано в межах комплексної науково-дослідної роботи кафедри медицини катастроф та військової медицини Івано-Франківського національного медичного університету «Стан адаптаційно-регуляторних ресурсів у студентів-медиків із проявами соматоформної вегетативної дисфункції: шляхи оптимізації їх медичного обслуговування» (номер державної реєстрації 0121U113917).

Отримані результати розширюють психологічний аспект дослідження саморегуляторних ресурсів студентів медичного профілю та поглиблюють наукові уявлення про їх значення для професійного становлення майбутнього лікаря.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.** Дисертаційна робота характеризується логічністю наукового пошуку, послідовністю викладу матеріалу, змістовою взаємопов'язаністю структурних частин і належним рівнем методологічної визначеності.

Авторкою коректно сформульовано мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження. Методологічну основу становить поєднання системно-структурного, особистісно-орієнтованого, психолого-герменевтичного, екзистенційно-рефлексивного та проєктивного підходів, що дало змогу розглядати професійне становлення як процес особистісно-професійних

самозмін.

Достовірність результатів забезпечується відповідністю психодіагностичного інструментарію меті дослідження, комплексністю використаних методів та коректним застосуванням методів математико-статистичного аналізу.

Позитивної оцінки заслуговує дослідження взаємозв'язків саморегуляторної здатності з показниками навчально-професійної діяльності та такими характеристиками професійного становлення, як професійне цілетворення, планування, прогнозування, самоконтроль і прийняття рішень. Це дало змогу авторці конкретизувати психологічний зміст саморегуляторної здатності в контексті професійного розвитку майбутнього лікаря.

**Наукова новизна одержаних результатів.** Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в теоретичному та емпіричному обґрунтуванні ролі саморегуляторної здатності у професійному становленні майбутнього лікаря. У роботі вперше здатність до саморегулювання розглянуто як динамічне особистісне утворення, пов'язане із саморозвитком, системною рефлексією та реалізацією життєвих проєктів, а саморегуляторну активність студентів-медиків – у системно-структурній парадигмі як чинник їх професійного становлення. Емпірично встановлено взаємозв'язок саморегуляторної здатності з показниками навчально-професійної діяльності та поглиблено наукові уявлення про її взаємозв'язок із професійним цілетворенням, плануванням, прогнозуванням, самоконтролем і ухваленням рішень. Водночас розроблено та апробовано соціально-психологічну програму формування професійно важливих складових саморегуляторної культури майбутніх лікарів, конкретизовано характеристики саморегулювання професійного мислення майбутнього лікаря. Набули подальшого розвитку підходи до формування його саморегуляторної культури на основі застосування розвивальних і рефлексивно-творчих психотехнологій.

Важливим здобутком роботи є розроблення та апробація соціально-психологічної програми розвитку саморегуляторної здатності майбутніх лікарів. Програма спрямована на розвиток рефлексивних умінь, усвідомлення власних дій і можливостей та формування професійно важливих складових

саморегуляторної культури.

**Практична значущість результатів.** Практична значущість дисертації визначається можливістю використання отриманих результатів у процесі професійної підготовки майбутніх лікарів, психологічного супроводу студентів медичних спеціальностей, організації рефлексивно-розвивальної та тренінгової роботи, спрямованої на формування саморегуляторної культури.

Розроблена авторкою програма може бути використана в системі психологічного та педагогічного забезпечення професійної підготовки студентів медичних закладів вищої освіти, зокрема, для розвитку рефлексивних умінь, усвідомлення власних можливостей, цілеспрямованого регулювання діяльності та формування професійно значущих ціннісних утворень.

**Оцінка змісту дисертації, її завершеності та дотримання принципів академічної доброчесності.** Дисертаційна робота Овчар Анни Ігорівни є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке характеризує внутрішню логіку, послідовність викладу матеріалу, змістова взаємопов'язаність теоретичної, емпіричної та практичної частин, а також належний рівень наукового опрацювання досліджуваної проблеми.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, представлено теоретико-методологічні засади та методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів, наведено відомості щодо їх апробації та зв'язку з відповідною науково-дослідною тематикою.

У першому розділі здійснено теоретико-методологічний аналіз проблеми професійного становлення та саморегуляції майбутнього лікаря. Авторкою запропоновано концептуальну модель основних чинників, інструментів і механізмів професійного становлення, яка відображає взаємозв'язки між саморегуляторною активністю, особистісними та професійно-ціннісними утвореннями.

Другий розділ містить результати емпіричного дослідження саморегуляторних чинників професійного становлення студентів-медиків. Позитивної оцінки заслуговує комплексність дослідження та інтерпретація отриманих результатів у контексті професійного розвитку майбутнього лікаря.

Саморегуляторна здатність обґрунтовано розглядається як психологічний ресурс цілеспрямованої організації навчально-професійної діяльності.

У третьому розділі представлено систему психолого-педагогічних заходів розвитку саморегуляторної здатності. Розроблена програма змістовно узгоджується з теоретичними положеннями та результатами емпіричного дослідження, спрямована на розвиток рефлексивних умінь і професійно важливих складових саморегуляторної культури. Її ефективність обґрунтовано та емпірично перевірено.

Висновки дисертації відповідають поставленим завданням і логічно впливають із результатів дослідження. За результатами аналізу роботи встановлено належний рівень її самостійності та дотримання принципів академічної доброчесності.

Підстав для констатації академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів не встановлено. Робота є самостійним науковим дослідженням. Використані ідеї інших авторів мають належні посилання. Дисертація містить результати власних експериментальних розвідок здобувачки.

**Мова та стиль викладення результатів.** Дисертація написана українською мовою з дотриманням основних вимог наукового стилю. Виклад характеризується логічністю, послідовністю, термінологічною точністю та змістовою цілісністю. Структура та стиль викладу відповідають змісту психологічного дослідження, спрямованого на теоретичне й емпіричне вивчення саморегуляторної здатності майбутнього лікаря як чинника його професійного становлення.

Анотація дисертації відповідає змісту основної роботи, відображає її мету, основні теоретичні положення, наукову новизну, результати емпіричного дослідження та практичне значення. Її зміст узгоджується з положеннями дисертації та забезпечує цілісне уявлення про основні результати проведеного дослідження.

**Оприлюднення результатів дослідження.** Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження Овчар Анни Ігорівни належним чином висвітлено у наукових публікаціях авторки. Результати дослідження опубліковано у фахових наукових виданнях України та апробовано під час участі

в міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Сукупність представлених публікацій та апробаційних матеріалів забезпечує належне висвітлення основних результатів дисертації та дає підстави вважати рівень їх наукової апробації достатнім.

**Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.** Дисертаційна робота є цілісним і науково обґрунтованим дослідженням, однак окремі її положення можуть бути підставою для наукової дискусії та окреслювати перспективні напрями подальшого дослідження проблеми.

1. На констатувальному етапі не виявлено статистично значущого зв'язку між шкалою «Планування» та якісними показниками студентів (успішність, бюджет часу). Чим, на Вашу думку, зумовлений такий розрив у суб'єктній регуляції на початку навчання?

2. У дослідженні показано, що життєва перспектива вітчизняних студентів є вузькою і пов'язаною лише з медичною сферою, тоді як іноземні студенти демонструють виражений прагматизм цілей та готовність до самореалізації поза межами лікарської практики. Було б доречно пояснити, як саме ця соціокультурна специфіка та прагматизація орієнтацій впливають на психологічну стійкість і стабільність навчально-професійної діяльності обох груп студентів в умовах напруженого воєнного стану та адаптаційного стресу.

3. У роботі зафіксовано високий показник «необлікованого часу». Можливо варто у майбутньому додати до програми окремий блок з тайм-менеджменту, чи достатньо опори на рефлексивні механізми?

4. Авторська психолого-педагогічна програма розрахована на 24 години тренінгової роботи. Попри зафіксовану позитивну динаміку за шкалами «Планування» та «Самостійність», виникає питання щодо стабільності цих змін у довгостроковій перспективі. З огляду на те, що професійне становлення є тривалим і багатоетапним процесом, було б цікаво почути міркування авторки про необхідність пролонгованого супроводу студентів на етапі переходу від навчання до реальної клінічної практики.

Висловлені зауваження мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер, не стосуються принципових положень дисертації та не знижують її загальної наукової оцінки.

### **Загальний висновок щодо дисертації.**

Дисертація Овчар Анни Ігорівни на тему «Саморегуляторна здатність майбутнього лікаря як чинник його професійного становлення», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому отримано нові, науково обґрунтовані результати. За своїм змістом, рівнем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням, достовірністю отриманих результатів та оформленням робота відповідає вимогам чинного Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами), а її авторка Овчар Анна Ігорівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Офіційний опонент:

кандидат психологічних наук,  
доцент кафедри практичної психології  
ментального здоров'я  
Національного університету  
«Львівська політехніка»

Андрій ГАЛЯН